

راهنمای جامع تشخیص و درمان صرع ایران

وَلَدَان:

دکتر حسین - ابراهیمی

دکتر حسین دلاور کدماهی

دکتر محمد پاک‌نژاد پناهی

تأسیس
۱۳۷۴
انجمن صرع ایران

خدمات از بیماران مبتلا به صرع

۱۳۹۴

سرشناسه : ابراهیمی، حسینعلی، ۱۳۳۲
 عنوان و نام پدیدآور : راهنمای جامع تشخیص و درمان صرع ایران / حسینعلی ابراهیمی، حسین دلاور کسمایی، محمد پاک‌نژاد پناهی؛ [برای] انجمن صرع ایران
 مشخصات نشر: تهران: تهران: رونا، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۳ ص: جدول .
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۸۷-۰۶-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۸۹-۱۲۰.
 موضوع : صرع
 موضوع : صرع -- تشخیص
 موضوع : صرع -- درمان
 موضوع : صرع -- ایران -- درمان
 شناسه افزوده : دلاور کسمایی، حسین
 شناسه افزوده : پاک‌نژاد پناهی، محمد
 شناسه افزوده : انجمن صرع ایران
 رده بندی کنگره : RC۳۷۲/الف ۱۳۹۴
 رده بندی دیویی : ۶۱۶.۵۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۲۷.۱۸

تأسیس
۱۳۷۴
انجمن صرع ایران
مجموعه از درمان مبتلایان به صرع

عنوان: راهنمای جامع تشخیص و درمان صرع ایران
 مؤلفان: دکتر حسینعلی ابراهیمی، دکتر حسین دلاور کسمایی، دکتر محمد پاک‌نژاد پناهی
 ناشر: رونا
 چاپ: آیین چاپ تابان
 صحافی: آیین چاپ تابان
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۸۷-۰۶-۸
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 چاپ اول: ۱۳۹۴
 قیمت: ۳۰۰,۰۰ ریال
 تمامی حقوق و امتیازهای این کتاب برای انجمن صرع ایران محفوظ است.

دکتر حسینعلی ابراهیمی، استادیار بیماری‌های مغز و اعصاب مرکز تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی کرمان
 دکتر حسین دلاور کسمایی، استادیار بیماری‌های مغز و اعصاب دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
 دکتر محمد پاک‌نژاد پناهی، دستیار بیماری‌های مغز و اعصاب دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

پیش گفتار.....	۷
چکیده.....	۱۰
مقدمه.....	۱۱

تعریف و طبقه بندی صرع

تعریف صرع.....	۱۵
انواع صرع.....	۱۵
تقسیم بندی بن المالی صرع.....	۱۵
طبقه بندی سازمان های صرع.....	۱۷

صرع در نوزادان

تعریف صرع در نوزادان.....	۲۱
شکل های حمله های صرع در نوزادان.....	۲۱
اقدام های تشخیصی-درمانی در حمله های صرع در نوزادان.....	۲۴
عوارض داروهای ضد صرع.....	۲۶

صرع در کودکان

تعریف صرع در کودکان.....	۲۹
اقدام های تشخیصی.....	۳۱
ژنتیک.....	۳۳
مدرسه.....	۳۳
درمان دارویی.....	۳۴
انتخاب اول داروی ضد صرع.....	۳۶
درمان چند دارویی صرع.....	۳۷
عوارض جانبی داروهای ضد صرع.....	۳۸
درمان های مکمل.....	۴۰
جراحی در صرع.....	۴۰
قطع داروی ضد صرع.....	۴۵
درمان اورژانس تشنج.....	۴۶

درمان استاتوس ایپی لپتیکوس	۴۸
استاتوس تشنجی بدون علائم حرکتی (NCSE)	۵۱
اختلال یادگیری و رفتار در بیماران مبتلا به صرع	۵۴

صرع در افراد بالغ

عوامل بالینی و تشخیصی	۵۹
درمان دارویی صرع	۶۰
عوارض جانبی داروهای ضد صرع	۶۳
درمان جراحی	۶۶

صرع در زنان

صرع در زنان	۷۱
باروری	۷۱
بارداری	۷۲
خطرهای جنین ناشی از حمله‌های صرع در مادر	۷۵
زایمان	۷۶

صرع در سالمندان

اقدام‌های لازم در سالمندان مبتلا به صرع	۸۱
تشخیص‌های افتراقی تشنج	۸۳
علت‌های سنکوپ	۸۴
اختلال حمله غیر صرع	۸۴
اولین تشنج	۸۵
رانندگی در صرع	۸۷
عوارض جانبی داروهای ضد صرع	۸۸
منابع	۹۱

پیش گفتار

صرع و چالش‌های درمانی و چگونگی کنترل حمله‌های تشنج از بدو تاریخ گریبانگیر انسان و جوامع بشری بوده است. همان گونه که از ابتدا آدمیان از علت بروز حمله‌های تشنج ناآگاه بوده‌اند و برای توجیه علت صرع دلیل‌های متعدد بر مبنای علوم تجربیدی معرفی می‌کردند، نحوه کنترل و جلوگیری از حمله‌های متنوع صرع را نیز بر همین مبنا استدلال می‌کردند.

استفاده از روش‌های خرافی بر پایه اصول غیر واقعی و غیر علمی برای کنترل تشنج تا همین اواخر قرن بیستم بسیار رایج بوده است. هنوز هم حتی در برخی جوامع مرفعی و یا متحجر نگرش افراد مکن است آلوده به خرافات و داستان‌های افسانه‌ای باشد. هنوز هم کم دیده نمی‌شوند بیماران که در حین حمله به دلیل ناآگاهی اطرافیان نسبت به این عارضه مغزی دچار صدمه‌های پایدار جسمی یا مغزی شده و حتی جان خود را از دست می‌دهند. از زمانی که بقراط عنوان کرد که صرع بیماری مغزی است قرن‌ها گذشته ولی کماکان افراد بی‌شماری هنوز معتقدند که صرع در نتیجه گناه والدین، سحر و جادو و بسیاری نتیجه‌گیری‌های کاملاً غیر علمی ایجاد می‌شود. چه بسیار بیماران بی‌گناهی بوده‌اند که به دلیل همین اعتقادهای خرافی جان خود را از دست داده‌اند در حالی که امروزه می‌دانیم که بسیاری از افراد مبتلا به صرع در سایه درایت خود و والدینشان و حمایت جامعه توانسته‌اند بالاترین مدارج علمی و والاترین جایگاه‌های اجتماعی را احراز نمایند.

انتشار حقایق علمی در سطح جوامع، در واقع نیاز بشریت و وضعه عالمان همچون استادان و پزشکان دانا و فرهیخته است. اشاعه فرهنگ درست مواجهه و کنترل حملات پزشکی که گاهی در اثر اشتباه عمومی تسری غالب داشته است نیز کوشش و مساعی بسیار می‌طلبد که گاه طاقت فرسا و جانکاه است.

کتاب پیش رو حاصل تلاش مجدانه و مستمر دوستان دانشمندم آقایان دکتر حسینیعلی ابراهیمی و دکتر حسین دلاور کسمایی است که ایشان هم به عنوان معلم دانشگاه و هم حامیان انجمن صرع ایران سال‌های سال عمر خود را در راه اعتلای علمی و پزشکی ایران وقف

نموده‌اند و نیز دستیار پرتلاش دکتر محمد پاک‌نژاد پناهی است.

حاصل دسترنج ایشان برای نگارش این کتاب سبب افزایش آگاهی و دانش خواننده خواهد شد. نحوه نگارش و چگونگی راهنمایی خواننده برای درک درست و واقع بینانه درمان صرع از خصوصیت‌های بارز این کتاب است که از هنر نگارش نویسندگان است.

اینجانب به عنوان یکی از همکاران و اعضای علمی انجمن صرع که افتخار همکاری با این پزشکان محترم را دارم توصیه می‌کنم این کتاب را نه فقط به عنوان یک اثر علمی، که به عنوان یک کتاب ویژه هنری مطالعه کنید، همان گونه که پزشکی در حقیقت هنری است که معدودی از پزشکان دانشمند با تلفیق علم و هنر؛ نقش ارزشمند و واقعی پزشک را به جامعه و بشریت به نمایش گذاشته‌اند.

دکتر نورش قره‌گزلی

استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

مدیر عامل انجمن صرع ایران

با نام و یاد او که درد را داد و درمان را

صرع یکی از قدیمی‌ترین بیماری‌های مورد توجه بشر بوده است که عوامل مختلفی از جمله از بین رفتن ناگهانی هوشیاری که تحمل آن برای اطرافیان سخت و وحشت آور است، مزمن بودن صرع که فرد مبتلا از آن احساس نگرانی دارد، درمان‌های مختلف و داروهای متنوع، در مواجهه با آن وجود دارد. مهمترین تحول دارویی برای درمان صرع کشف فنی توئین توسط مریت و پوتنام بود و به تدریج با پیشرفت دانش بشر و بخصوص فناوری‌های نوین داروهای بسیاری کشف شد که توانستند زندگی بهتری را به علایان به صرع هدیه کنند. با وجود همه این تلاش‌ها هنوز حدود ۲۰ درصد از بیماران از بروز حمله‌ی صرع رنج می‌برند و جمعیت بیشتری، از عوارض داروها رنج می‌برند.

چندین دهه است که درمان بیماری‌های مختلف با توجه به گستردگی روش‌های تشخیصی - درمانی، راهنماهای تشخیصی درمان مربوطه که هر چند سال به روز رسانی می‌شود، منتشر می‌شوند که این امر یک ضرورت اجتناب‌پذیر است. در کشورهای پیشرفته این راهنماها فراوان وجود دارند. راهنماهای تشخیصی درمانی در کشور ای به‌خاطر توجه به شرایط محلی که باعث تنوع در نمای بالینی و پاسخ به درمان‌های متفاوت می‌شوند، این راهنما برای آن کشورها تدوین شده است.

اما از آن جایی که جای خالی یک راهنمای درمان صرع به زبان فارسی و هماهنگ با شرایط کشور ما خالی بود، این مجموعه با هدف پاسخ دادن به این نیاز تدوین و نگاشته شد. در کشور ما مطالب نسبتاً جامعی راجع به صرع تحقیق و منتشر شده است که سعی شده تمام آن مورد نظر قرار گیرد. نظر برخی صاحب نظران پس از تدوین اولیه لحاظ شده است که همین‌جا با این مطالب به اصلاح‌های این استادان ارجمند سپاسگزاری شود. در پایان لازم می‌دانم از توجه خاص جناب آقای دکتر حسین دلاور کسمائی، مشاور پژوهشی انجمن صرع ایران، آقای دکتر محمد پاک‌نژاد پناهی، دستیار نورولوژی و همچنین از زحمات خانم ویدا ساعی، مسئول پژوهش انجمن صرع ایران که در ویرایش و چاپ کتاب حوصله و دقت به خرج دادند، قدردانی کنم.

دکتر حسینعلی ابراهیمی

استاد بیماری‌های مغز و اعصاب دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مرکز تحقیقات بیماری‌های مغز و اعصاب

چکیده

صرع از قدیمی‌ترین و شایع‌ترین بیماری‌های سیستم عصبی مرکزی است که میزان شیوع آن بین نیم الی یک درصد گزارش شده است.

صرع انواع مختلفی دارد و از آن جایی که هر نوع راهکار تشخیصی و درمانی خاص خود را می‌طلبد، یکی از پرچالش‌ترین بیماری‌ها از نظر تشخیص و درمان است. این راهنما پس از بخش پیش گفتار، به بررسی صرع برحسب دوره‌های سنی به ترتیب نوزادان، کودکان و نوجوانان، بالغان و در آخر بزرگسالان، که گروه‌های مبتلا به صرع بیشتری را در بر می‌گیرد، پرداخته است.

از آن جایی که برخی مشکلات بیماران ممکن است محدود به یک دوره خاص نباشد، در این موارد شایع‌ترین سن در نظر گرفته شده و آن اختلال در آن سن قرار داده شده است و اگر یک نوع صرع در یک بخش شرح داده شده است به این مفهوم نیست که به طور مطلق در سایر دوره‌های سنی ممکن است دیده نشود. این راهنما به پاتوژنز صرع و سندرم توجه ندارد و فقط به توضیح راهکارهای تشخیصی و درمانی می‌پردازد.

مقدمه

صرع از قدیمی‌ترین بیماری‌های شناخته شده است. می‌توان گفت از وقتی که بشر وجود داشته صرع هم وجود داشته است. افتادن و بیهوشی گذرا از ویژگی حمله‌های صرع تونیک-کلونیک است، و توجه هر فرد را جلب می‌کند. بر اساس نوشته‌های در دسترس در مجموعه بقراطی و حتی در حدود ۲ هزار سال قبل از میلاد بابلیان در مورد صرع دستورهای خاصی داشته و از این بیماری و راه‌های درمان آن یاد شده است، در هند هم در ۴۰۰ سال قبل از میلاد به آن توجه شده است (۱)، و در مصر باستان نیز به آن توجه شده است و در کتاب قانون ابن سینا به پاتوژن آن هم اشاره شده است.

تحولات و پیشرفت‌های فناوری قرن اخیر و بخصوص اختراع دستگاه نوار مغزی در شناخت، تقسیم‌بندی و درمان صرع انقلاب ایجاد کرده است و بیش از ۱۵۰ سال است که درمان دارویی ضد صرع نقش اصلی را در درمان ایفا می‌کند.

از چند دهه قبل راهنمای تشخیص و درمان تدوین شده است، اما متأسفانه این راهنماها محدود هستند و گاهی خاص یک منطقه و یا کشورهای پیشرفته هستند در صورتی که وضعیت صرع در همه دنیا به یک شکل نیست و بنحوص در ایران و مقدار نیاز به دارو ممکن است در نقاط مختلف متفاوت باشد. این تفاوت‌ها ممکن است ناشی از ویژگی‌های ژنتیک، تغذیه و یا عوامل ناشناخته دیگری باشد. با توجه به این مطالب، مطالعاتی است که هر منطقه نیازمند راهنمای تشخیص و درمان خاص خود باشد.

برای تدوین این راهنما تمام راهنماهایی که به‌وسیله موتور جستجوی رایج گوگل وایندکس PubMed امکان‌پذیر بود مطالعه شد. مطالب منتشر شده در مورد صرع که درایندکس IranMedex آورده شده مورد مطالعه قرار گرفته است. در این بررسی از راهنمای تشخیص و درمان صرع انجمن متخصصان آمریکا، اروپا، مالزی و برخی بیمارستان‌ها نیز استفاده شده است.